

Zanimljiv pothvat iz pomorske arheologije

BRODOM IZ RIMSKIH VREMENA

Na sjevernoj obali Cipra, u neposrednoj blizini malog grada Kyrenia, spužvari su znali lokaciju na kojoj se, na dnu mora, nalazi dosta amfora. Jedna ekipa podmorskih arheologa-entuzijasta odlučila se da sa drugim pomoćnim osobljem, roniocima, fotografima i drugim tehničarima, posjeti tu lokaciju, izvidi, i ako

Gomila amfora prije vađenja

se bude moglo nešto iz mora i izvaditi. Kad se ekipa približavala položaju, jedan ribar ih je točno vodio. Dubina je bila oko 35 metara i čim su se prvi rionioci spustili, odmah su naišli na veliku gomilu amfora, čiji vrhovi su nadvisivali morsku vegetaciju, koja je pokrivala cijeli okoliš. Mulja je bilo mnogo, pa osim amfora ništa se drugo u početku nije moglo opaziti. Ali mislili su, ako ima dima bit će nešto i vatre.

Odstranjivanjem mulja ručno bio je vrlo težak posao za rionioco. Postavili su skele od plastičnih cijevi, što je hvatalo dosta veliku površinu. Skela je bila podijeljena na velike kvadrate i svaki označen sa brojem. Ovo označavanje kvadrata na skeli treba arheolozima u kasnijem radu, da znadu točno na kojem mjestu se našao pojedini predmet. Nalog za postavljanje skele kao i nacrt radova dao je vođa ekipe arheolog-arhitekt.

Budući dubina mora nije bila velika a dno oko amfora pokriveno debelim slojem mulja i jakom vegetacijom, tehničari su upotrebili komprimirani zrak. Spuštene su plastične cijevi do dna na čiji kraj su postavljene zašiljene i perforirane gvozdene cijevi. Ove cijevi su se bez velikog napora mogle lako gurati duboko u mulj i na ovaj način komprimirani zrak je lomio mulj i oslobađao vegetaciju, koja se kasnije lakše odstranjivala.

Prvo su se spašavale amfore. Kod ovog posla rionioci su budno pazili da se iz koje ne bi pojavila mu-

rina, koja ponekad može biti i opasna. Kad se prva naslaga amfora podigla na površinu, bilo ih je više od 300. Prema obliku njihove građe porijeklo im je bilo s otoka Rodosa. U nekim je nađeno dosta bajama u kori, koji su dobro sačuvani. Čim se odstranila naslaga koja je bila vidljiva, ispod ovih se pojavila druga naslaga, koja nije bila tako brojčana.

Kod daljnjeg odstranjivanja mulja oko donje naslage amfora, vidjeli su se obrisi rezanog drva, što je dalo naslutiti da bi to mogli biti dijelovi broda. Arheolozi su bili u pravu. Nakon izvađenih amfora, obrisi drva bili su sve češći i tako su arheolozi napokon došli do željenog cilja. Došli su do olupine broda. Doduše, ono što se našlo od drvene konstrukcije bilo je u jako oštećenom stanju. Kod rada s komprimiranim zrakom dizali su se veliki oblaci mulja, što je mnogo otežavalo rad. Ali u tome su imali jednog neočekivanog pomoćnika, koji im je mnogo pomogao. To je bila morska struja koja je svojim hodom nosila oblak mulja i tako čistila prostor.

Postava je bila dobro opskrbljena tehničkim pomagalicama. Za podizanje nađenih stvari upotrebljavao se zračni balon, na čijem dnu je visjela limena platforma u obliku korita u kojeg bi se slagale nađene stvari.

Odstranjivanje naslaga mulja

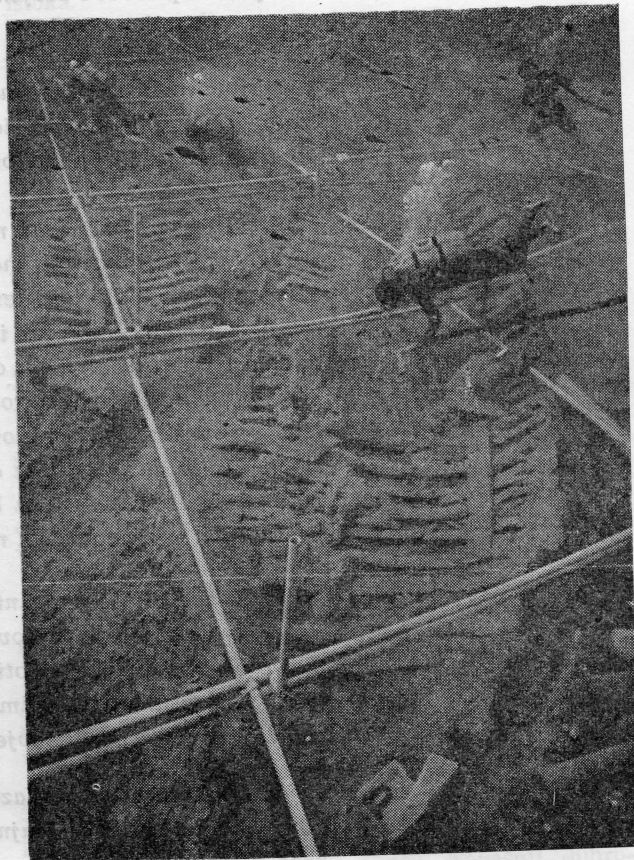
Na samom terenu rada bio je postavljen telefon, tako da su arheolozi mogli saobraćati s površinom koja im je davala upute.

Tada je počelo podizanje broda. Za ovaj posao, koji je bio najzamašniji, svaki komad drva je bio označen brojem na maloj plastičnoj pločici. Sve je bilo rastavljeno na dnu mora i pojedini komadi su se podizali rastavljeni. Rebra, oplata, nutarnji vezovi, itd. Ovaj posao je iziskivao najviše pažnje arheologa, koji su pazili da se drvo što manje ošteti, kako bi posao kod sastavljanja na površini bio lakši. Vrijedno je ovdje spomenuti da je cijelo dno broda bilo obloženo olovnim pločama, koje su bile pribijene uz drvo bakrenim čavlima. Ovo oblaganje se činilo da se drvo sačuva od morske crvotočine. Brod je bio dug oko 22 a širok oko 7 metara. Pored amfora nađene su i druge stvari kao keramičke uljane svjetiljke, tanjuri, male vaze, olovni prstenovi, drveni jednostavni koloturnik i druge sitnice. Sve što se našlo bilo je na površini oprano u slatkoj vodi, naročito drveni dijelovi broda. Sve je sada pohranjeno u arheološkom muzeju Kyrenie, koji se nalazi u tvrđavi, sagrađenoj od križara, u drugoj križarskoj vojni. Čitav posao vađenja trajao je dva puna ljetna perioda, naravno za lijepog vremena.

Arheolozi smatraju da je brod potonuo oko 300 godina prije naše ere.

Kap. Nikša KRSTELJ

Dubrovnik

Rad na dnu mora pomoću komprimiranog zraka